

અગનધરા

એપિસોડ-23 ઝ્લોબલ વોર્મિંગ અને બદલાતા રોગો

પાત્ર

ડૉ.આકાશ: હવામાન શાસ્ત્રી, ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર

ડૉ.વસુધા: મેડીકલ ઓફીસર, ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર

હિમા: ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવેલી M.Sc.(Environmental Science) ની વિદ્યાર્થીની

વિશ્વ: ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવેલો M.Sc.(Environmental Science) નો વિદ્યાર્થી

પૃથ્વી: હું છું પૃથ્વી. હું મારા ત્યાં વસતા વ્યક્તિઓના દુઃખ જોઈને દુઃખી થઉં છું. મારા ઘણા વિસ્તારો પ્રમાણમાં ઠંડા હતા. ઠંડકના કારણે ત્યાં કેટલાક રોગો જોવા મળતા ન હતા. પરંતુ હાલમાં તે વિસ્તારોના તાપમાનમાં વધારો જોવા મળે છે. તાપમાન વધવાની સાથે કેટલાક નવા રોગો જોવા મળે છે, વળી આ રોગોની અસર સામાન્ય નથી પણ અતિ ગંભીર જોવા મળે છે. આવા બદલાતા રોગોના કારણે એક દેશમાંથી બીજા દેશમાં વિસ્થાપન કરવાનું વિચારતા વ્યક્તિઓ પોતાનો વિચાર માંડી વાળે છે. આ રોગોમાં કયાં રોગોનો સમાવેશ થાય છે? આ રોગો કેવી રીતે ફેલાય છે? આ રોગો થવામાં મુખ્ય કારણ કયું છે? તેની જાણકારી મેળવવી હોય તો ચાલો મારી સાથે ઝ્લોબલ રીસર્ચ સેન્ટર પર.

વિશ્વ: વી આર કમ ઇન સર?

ડૉ.આકાશ: યસ, યસ.

હિમા: નમસ્તે ,સર.

વિશ્વ: નમસ્તે, સર.

ડૉ.આકાશ: નમસ્તે, નમસ્તે. આજથી તમે જોડાઈ ગયા એમ ને?

હિમા: હા, સર. અમે અમારી હાજર થવાની ઔપચારિક પ્રક્રિયા પૂર્ણ કરીને જ અહીં આવ્યા છીએ.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, તારો ચહેરો આજે કંઈક સુકાયેલો હોય તેવો લાગે છે? તને ઈન્ટરવ્યુ વખતે જોયો હતો તેના કરતા આજે કંઈક જુદો જ લાગે છે. વળી, જુદામાં પણ શુષ્ક અને થાકેલો હોય તેમ જણાય છે. શું તને અહીં આવવાનો આનંદ નથી કે શું?

હિમા: સર, તમારી વાત સાચી છે કે વિશ્વનો ચહેરો સહેજ સુકાયેલો લાગે છે કારણ કે ઈન્ટરવ્યુ આપ્યાના બીજા દિવસથી જ તે મેલેરિયામાં સપડાઈ ગયો હતો પરંતુ તેને આ ઝ્લોબલ રીસર્ચ

સેન્ટરમાં જોડાવાનો ઉત્સાહ જ એટલો બધો હતો કે તેણે મેલેરિયાને જલ્દી વિદાય આપી દીધી.

ડૉ.આકાશ: ઓ હો... હવે કેવું છે વિશ્વ?

વિશ્વ: એકદમ ઓ કે સર.

હિમા: આકાશ સર, અમારા પાડોશીના ઘરમાં પાંચ સભ્યોમાંથી ત્રણ સભ્યોને મેલેરિયા અને એક સભ્યને ડેબિલિટી થયો છે. જુઓને સર, રોજ પેપરમાં આવે છે કે આટલા કેસ ડેબિલિટીના જોવા મળ્યા અને આટલા કેસ મેલેરિયાના જોવા મળ્યા. આ અંગે વિચાર કરતા મને સમજાયું કે હાલનું હવામાન જ એવું છે કે જે મેલેરિયા માટે જવાબદાર મચ્છરોના જીવનચક્રને પોષે છે. જેથી મચ્છરોની વસ્તી વધે છે અને સમાજમાં મેલેરિયા ફેલાય છે.

ડૉ.આકાશ: હિમા, તારી આ વાતે તારા એક્સ્પ્લેનેશન પાવરનો પરિચય કરાવ્યો છે. ખુબ સરસ. તું કોઈ પણ વાતને સારી રીતે સમજાવી શકે તેવું મને આજે લાગ્યું.

હિમા: વિશ્વ, પાછો તું કેમ ગંભીર થઈ ગયો? બધું બરાબર છે ને ?

વિશ્વ: ના હિમા, થોડી ચિંતાની વાત છે?

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, તું અને હિમા એવી કઈ ખાનગી વાતો કરો છો?

વિશ્વ: કોઈ ખાનગી વાત નથી સર.

ડૉ.આકાશ: જો વાત ખાનગી ન હોય તો, મને પણ તમારી વાતમાં જોડી દો.

વિશ્વ: આકાશ સર અને હિમા, વાત એમ છે કે મારો મિત્ર નિસર્ગ કેન્યામાં નૈરોબીમાં રહે છે. હમણાં જ તેની મમ્મીનો ફોન હતો કે તેને મેલેરિયા થયો છે એટલે અમે બધા ખુબ જ ચિંતામાં છીએ. શું કરવું અને શું ના કરવું તેની ખબર નથી પડતી.

હિમા: વિશ્વ, માંનું હૃદય કોમળ હોય છે, પોતાના દીકરાને માત્ર શરદી થઈ હોય તોયે માં જાણે આભ તૂટી પડ્યું હોય તેવી ચિંતા વ્યક્ત કરતી હોય છે. આપણે બધાએ આપણી માંની આવી સ્થિતિ અનુભવી જ હશે. એટલે વિશ્વ તું ચિંતા ના કરીશ અને નોર્મલ થઈ જા.

ડૉ.આકાશ: હા, વિશ્વ. હિમાએ કહ્યું તે બરાબર છે, તારા મિત્રની મમ્મી કદાચ માતૃપ્રેમના કારણે વધારે ચિંતા કરતા હોય એમ પણ બને ને? જો ને તને પણ મેલેરિયા જ થયો હતો ને, તું જેમ એક અઠવાડિયામાં એકદમ નોર્મલ થઈ ગયો તેમ નિસર્ગ પણ નોર્મલ થઈ જશે.

વિશ્વ: આકાશ સર અને હિમા તમે કહો છો એવું નથી, માત્ર તેના મમ્મી ચિંતા કરે છે તેવું નથી, ત્યાંના ડોક્ટરોએ પણ તેના આ મેલેરિયાને ગંભીર ગણાવ્યો છે.

હિમા: વિશ્વ, જો ડોક્ટરોનો જ અભિપ્રાય એમ હોય તો પછી વિચારવું પડે.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ અને હિમા, આપણે આ વાતની ચર્ચા હમણા ડૉ.વસુધા આવે ત્યારે તેમની સાથે કરી લઈએ.

વિશ્વ: ડૉ.વસુધા?

હિમા: હા, આકાશ સર, ડૉ.વસુધા એટલે કોણ? અમને તેમનો પરિચય નથી.

ડૉ.આકાશ: ડૉ.વસુધા એટલે બીજું કોઈ નહિ પણ આપણા ઝોબલ રીસર્ચ સેન્ટરના મેડીકલ ઓફિસર છે. તેમની ગણતરી નિષ્ણાત ડોક્ટરોમાં થાય છે. મેં તેમને તમારી સાથે ચર્ચા કરવા જ બોલાવ્યા છે.

વિશ્વ: આકાશ સર, મારા મિત્રની વાત તો મેં તમને હમણા જ કરી, તમે ડૉ.વસુધા મેડમનો સંપર્ક ક્યારે કર્યો?

હિમા: હા સર મને પણ આ વાતની નવાઈ લાગી.

ડૉ.આકાશ: તમને નવાઈ લાગે તે સ્વાભાવિક છે. કારણ કે એવી પરિસ્થિતિનું જ નિર્માણ થયું છે. મેં ડૉ.વસુધા મેડમને અહીં આવવા માટે આજે કે હમણા સંપર્ક નથી કર્યો. મેં તેમનો સંપર્ક ચાર દિવસ પહેલા કર્યો હતો. મેં તેમને જણાવ્યું હતું કે "મારા ત્યાં બે વિદ્યાર્થીઓ ઇન્ટર્નેશીપ માટે આવવાના છે. હું ઈચ્છું કે તમે તેમની સાથે 'ઝોબલ વોર્મિંગ અને બદલાતા રોગો' વિષય પર ચર્ચા કરો."

હિમા: ઓ હો સર, તમે ડૉ.વસુધા મેડમને અમારી ઇન્ટર્નેશીપના ભાગરૂપ ચર્ચા માટે બોલાવ્યા છે.

ડૉ.આકાશ: હિમા તું સમજી છે તે એકદમ બરાબર છે.

ડૉ.વસુધા : આકાશ સર, હું આવી શકું કે કેમ?

ડૉ.આકાશ: વેલ કમ, વેલ કમ, ડૉ.વસુધા મેડમ. તમે સો વર્ષ જીવશો, મેં હાલ જ તમારો પરિચય આ બંને વિદ્યાર્થીઓને આપ્યો.

ડૉ.વસુધા : આકાશ સર, બીજી રીતે કહું તો આ તો એવું થયું કે 'શેતાન કો યાદ કિયા ઔર શેતાન હાજર'.

હિમા: નમસ્તે મેડમ. હું હિમા.

વિશ્વ: નમસ્તે મેડમ. હું વિશ્વ.

ડૉ.વસુધા : નમસ્તે, નમસ્તે.

ડૉ.આકાશ: વસુધા મેડમ, આપણે વિષયની વાત શરૂ કરીએ તે પહેલા અમારે તમારી પાસેથી એક સમજ મેળવવી છે.

ડૉ.વસુધા : કેવી સમજ?

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ તું તારા કેન્યાવાળા મિત્રની વાત ડોક્ટર મેડમને કર.

વિશ્વ: ડોક્ટર મેડમ મારો મિત્ર નિસર્ગ કેન્યામાં નૈરોબીમાં રહે છે. તેની મમ્મીનો ફોન હતો કે તેને મેલેરિયા થયો છે એટલે અમે બધા ખુબ જ ચિંતામાં છીએ. શું કરવું અને શું ના કરવું તે ખબર નથી પડતી. વળી, ત્યાંના ડોક્ટરોએ પણ તેના આ મેલેરિયાને ગંભીર ગણાવ્યો છે.

હિમા: મને એ પ્રશ્ન સતાવે છે કે આપણે અહીં કોઈને મેલેરિયા થાય તો આપણે અહીંના બધા તે તરફ કાળજી લઈને પુરતી અને યોગ્ય દવા કરીએ છીએ તે વાત સાચી પણ ત્યાંના લોકો તો મેલેરિયાને જાણે જીવલેણ રોગ ના સમજતા હોય તે રીતે વર્તે છે. આવું કેમ?

ડૉ.વસુધા: હિમા, મેલેરિયાને આપણે અહિંયાં પણ બહુ સામાન્ય રીતે નથી લેતા તેના તરફ અમે ડોક્ટરો તો ગંભીર જ હોઈએ છીએ, પરંતુ તમારા કહેવાનો ભાવ હું સમજી ગઈ છું અને તે ભાવ એ છે કે આપણા કરતા કેન્યામાં મેલેરિયાને શા માટે વધુ ગંભીરતાથી જોવાય છે?

વિશ્વ: મેડમ, મારા મિત્ર નિસર્ગની મમ્મી તો એમ પણ કહેતી હતી કે અમારા કેન્યામાં મેલેરિયાથી લોકોના મૃત્યુ થયાના ઉદાહરણો પણ જોવા મળ્યા છે.

ડૉ.આકાશ: વસુધા મેડમ, એવું તો નહિ હોય ને કે કેન્યામાં થતો મેલેરિયા કંઈક જુદા પ્રકારનો હોય જેથી તે વધુ ગંભીર ગણાતો હોય?

ડૉ.વસુધા: જો મેલેરિયાની અસર મગજ સુધી પહોંચે તો તે ગંભીર અસર આપે છે, તેનાથી વ્યક્તિનું મૃત્યુ પણ થઈ શકે છે. કેન્યામાંના નૈરોબીમાં સેરીબ્રલ મેલેરિયાના કિસ્સા વધુ જોવા મળે છે, જ્યારે આપણે અહિંયાં આવા કિસ્સા ઓછા જોવા મળે છે.

વિશ્વ: શું નૈરોબીના મચ્છર વધુ ઝેરી હોય છે?

ડૉ.વસુધા: ના, એવું નથી વિશ્વ. નૈરોબીમાં પહેલા આવો મેલેરિયા નહતો થતો તેથી ત્યાંના લોકોમાં મેલેરિયા પ્રત્યેની રોગ પ્રતિકારકતા વિકસેલી હોતી નથી.

હિમા: ડોક્ટર મેડમ મારી પહેલેથી જીવવિજ્ઞાનમાં સમજ ઓછી છે, તેથી હું તમને મારા મગજમાં ઉદભવેલ મૂંઝવણ જણાવું છું અને તે એ છે કે શું એક વખત રોગ થાય તો જ રોગપ્રતિકારકતા પેદા થઈ શકે?

ડૉ.વસુધા: હિમા, હું તને રોગપ્રતિકારકતા પેદા થવાનું વિજ્ઞાન સમજાવું એટલે તને તારી મૂંઝવણનો ઉકેલ મળી જશે. જ્યારે મેલેરિયા માટે જવાબદાર જીવ એકવાર આપણા શરીરના સંપર્કમાં આવે છે ત્યારે શક્ય છે કે કદાચ આપણને મેલેરિયા ના પણ થાય, પરંતુ આપણા શરીરના રોગપ્રતિકારક કોષોને તેની ઓળખ જરૂરથી થાય છે, જેથી આપણું શરીર મેલેરિયા માટે

જવાબદાર જીવ સામે રક્ષણ મેળવવા માટે એન્ટીબોડી ઉત્પન્ન કરે છે.

હિમા: આ એન્ટીબોડી શું કામ કરતું હોય છે?

ડૉ.વસુધા: એકવાર શરીરમાં એન્ટીબોડી ઉત્પન્ન થયા પછી જો બીજીવાર શરીરમાં મેલેરિયા માટે જવાબદાર જીવ પ્રવેશે તો આ એન્ટીબોડી તે જીવનો નાશ કરે છે.

ડૉ.આકાશ: હિમા આને રોગપ્રતિકારક શક્તિ કહે છે અને અંગ્રેજીમાં તેને ઈમ્યુનીટી કહે છે. વસુધા મેડમ, હવે આપણે પાંચેક મિનિટની રિશેષ લઈ લઈએ. હિમા અને વિશ્વ તમે પણ રિશેષમાં જઈ આવો.

વિશ્વ: ચાલ હિમા આપણે કેન્ટીનમાં ચા પી આવીએ.

હિમા: હા ચા તો પીવી જ પડશે, આના પછી પણ આપણે ચર્ચામાં બેસવાનું છે.

વિશ્વ: ચંદ્ર કાકા, બે ચા મોકલાવજો ને(મોટા અવાજે દુર સંભળાય તેમ), હું હિમા એમ વિચારતો હતો કે

.....

હિમા: વિશ્વ, આપણે અત્યાર સુધી બહુ ચર્ચાઓ કરી હવે મને એમ લાગે છે કે આપણે આ પાંચ મિનિટ વાતો કર્યા વગર શાંત બેસીને આ ચંદ્રકાકાએ લગાવેલું ગીત સાંભળીએ.

(ગીત રજૂ કરવું)

હિમા: વિશ્વ, હવે તું કહે કે તું શું વિચારતો હતો?

વિશ્વ: હું એમ વિચારતો હતો કે આ બધી ચર્ચાનું આપણે યોગ્ય રીતે સંકલન કરવું જોઈએ, કારણ કે આ બધી ચર્ચાઓ ક્યાંય પુસ્તકોમાં નહિ મળે, આ બધો તો અનુભવોનો નીચોડ છે.

ડૉ.આકાશ: ઓ હો વિશ્વ અને હિમા તમે આવી ગયા છો ! ગુડ

ડૉ.વસુધા: હિમા અને વિશ્વ, આપણી આજની ચર્ચામાં તમને સમજણ તો પડે છે ને?

હિમા: હા, મેડમ અમને તો બધી જ વાતો સમજાય છે.

વિશ્વ: અત્યાર સુધીમાં એમ સમજાઈ ગયું કે નૈરોબીમાં અગાઉ મેલેરિયા ન્હોતો થતો તેથી ત્યાંના લોકોમાં મેલેરિયા વાહકો પ્રત્યે રોગપ્રતિકારક શક્તિ વિકસી હતી નથી, આવા કિસ્સામાં જો મેલેરિયા વાહકો કોઈ વ્યક્તિના સંપર્કમાં આવે તો તે તેમના માટે ગંભીર બને છે.

હિમા: આપણા દેશમાં આપણને વર્ષમાં ઘણીવાર મેલેરિયા વાહકો સાથે સંપર્કમાં આવવાનું થાય છે, તેથી આપણું શરીર તેમના પ્રત્યેની રોગપ્રતિકારક શક્તિ વિકસાવી લે છે અને એટલે જ આપણા ત્યાં મેલેરિયા પ્રમાણમાં ઓછો ગંભીર સાબિત થાય છે.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, તમને આ પ્રશ્ન ના થયો કે નૈરોબીમાં અગાઉ એટલે કે ઓગણીસમી સદી દરમ્યાન મેલેરિયા જોવા મળતો ન્હોતો. તો હવે ત્યાં કેમ મેલેરિયા જોવા મળે છે?

વિશ્વ: મને આવો પ્રશ્ન થયો જ અને હું તે પૂછવા જ જતો હતો ને તમે તેનો ઉલ્લેખ કર્યો.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, જો તમને પણ એ પ્રશ્ન થતો હોય તો વસુધા મેડમને વિનંતી કરીએ કે તેનું યોગ્ય સમાધાન આપે.

ડૉ.વસુધા: આમ થવાનું કારણ હવામાન અને આબોહવા છે. સામાન્ય રીતે મેલેરિયા માટે જવાબદાર એનોફીલીસ મચ્છરની વૃદ્ધિ એવા સ્થાને કે સ્થળે થાય છે કે જ્યાંનું તાપમાન 16 ડીગ્રી સેલ્સિયસ કરતા વધુ હોય. અગાઉના સમયમાં નૈરોબીના તાપમાનમાં ઠંડક વિશેષ હશે તેથી મેલેરિયા માટે જવાબદાર એનોફીલીસ મચ્છર ત્યાં વૃદ્ધિ પામી શક્યા નહિ હોય. પરંતુ હાલમાં ઝ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે નૈરોબીનું તાપમાન 16 ડીગ્રી સેલ્સિયસ કરતા વધુ થવા પામ્યું છે, જે એનોફીલીસ મચ્છરને તેનું જીવનચક્ર પૂર્ણ કરવા અનુકુળ રહે છે. જેથી આવા મચ્છરોની વિશેષ વૃદ્ધિ જોવા મળે છે અને તે મેલેરિયા માટે કારણભૂત બને છે.

હિમા: વળી, આ ઝ્લોબલ વોર્મિંગ માટે બીજું કોઈ નહિ પણ માનવજાત વિશેષ જવાબદાર હોય છે.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ, તારો આ મિત્ર કેટલા સમયથી નૈરોબીમાં છે? તે પહેલા ક્યાં હતો?

વિશ્વ: મારો આ મિત્ર નિસર્ગ બે વર્ષથી જ નૈરોબીમાં છે, તે પહેલા તે અમદાવાદમાં જ રહેતો હતો.

ડૉ.વસુધા: તો તો વિશ્વ, તારે નિસર્ગ માટે ચિંતા કરવાની જરૂર નથી કારણ કે તે લાંબો સમય અહીં ગુજરાતમાં રહેલો છે, વળી ત્યાં ગયે વધુ સમય થયો નથી, એટલે તેનામાં અહીં હતો ત્યારે મેલેરિયા પ્રત્યે ઉત્પન્ન થયેલી રોગપ્રતિકારકતા મદદરૂપ થશે.

વિશ્વ: બીજા કોઈ રોગ છે કે જેના માટે ઝ્લોબલ વોર્મિંગ જવાબદાર હોય?

ડૉ.આકાશ: છે ને, વસુધા મેડમ આ રોગ વિષે જ આપણને સમજાવવાના છે.

ડૉ.વસુધા: તમે જે બીજો રોગ જાણવા માંગો છો તે છે ચગાસ રોગ.

હિમા અને વિશ્વ: (બંને એક સાથે બોલે છે) ચગાસ રોગ ?

ડૉ.આકાશ: હા ..હા ચગાસ રોગ. તમને એમ થાય છે ને કે આ વળી કેવો ચગાસ રોગ. મેં પણ જ્યારે પહેલી વાર આ રોગ વિષે જાણ્યું હતું ત્યારે મારી પ્રતિક્રિયા પણ તમારા જેવી જ હતી.

હિમા: આ ચગાસ રોગ કેવી રીતે થાય છે?

ડૉ.વસુધા: આ ચગાસ રોગ ટ્રાયટોમાઈન નામનું કીટક કરડવાથી થાય છે. આ કીટક વ્યક્તિના મોઢા પર જ કરડે છે, તેથી આ કીટકને અંગ્રેજીમાં 'કિસિંગ બગ' તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. આ કીટક જે તે વ્યક્તિને કરડે છે તે જ સ્થાને તે મળ ત્યાગ પણ કરે છે. કરડેલા સ્થાન પર ખંજવાળ આવવાથી વ્યક્તિ તે સ્થાને ખંજવાળે છે ત્યારે તેના મળમાં રહેલા ટ્રીપૈનોસોમા ક્રુજિઆઇ નામના એક કોષીય જીવ કરડેલ સ્થાનેથી તેના શરીરમાં પ્રવેશે છે. બે-ત્રણ અઠવાડિયા પછી કરડેલા ભાગે સોજો આવે છે અને હળવો તાવ આવે છે, મોટા ભાગના વ્યક્તિઓ આ તબક્કે મૃત્યુ પામે છે.

હિમા : આ રોગ આટલો બધો ગંભીર હોય છે?

વિશ્વ: આ રોગની અસર તો ઘણી ભયાનક કહેવાય. વસુધા મેડમ, આ વાત તમે ડોક્ટર તરીકે કહી છે એટલે અમારા જેવાને માનવામાં આવે છે, અન્ય વ્યક્તિના મોઢે આ વાત સાંભળીએ તો કદાચ તેને અમે માનીએ પણ નહિ.

ડૉ.આકાશ: એટલે તો મે ડૉ.વસુધા મેડમને બોલાવ્યા છે, નહીં તો હું તમારી સાથે આ ચર્ચા કરી શક્યો જ હોત. પણ અનુભવના આધારે સામાન્ય માનવીની માનસિકતાનો મને ખ્યાલ છે.

ડૉ.વસુધા: કેટલાક લોકોને આ રોગની તરત અસર નથી થતી. તેમને 10 થી 30 વર્ષમાં અસર જોવા મળે છે. આવા કિસ્સામાં વ્યક્તિના હૃદયના આકારમાં ફેરફાર થાય છે, તેથી વ્યક્તિનું હૃદય યોગ્ય કામ કરી શકતું નથી, જે વ્યક્તિને મૃત્યુ તરફ દોરી જાય છે.

હિમા: આ બીમારી વધુ કયાં જોવા મળે છે?

ડૉ.આકાશ: હિમા, આ બીમારી લેટીન અમેરિકાના દેશોમાં તથા મધ્ય અને દક્ષિણ અમેરિકાના દેશોમાં જોવા મળી છે.

ડૉ.વસુધા: હવે તો ઉત્તર અમેરિકાના દેશોમાં પણ આ રોગે પગ પેસારો કરી દીધો છે.

વિશ્વ: પગ પેસારો એટલે, શું પહેલા ઉત્તર અમેરિકાના દેશોમાં આ રોગ જોવા મળતો ન હતો?

ડૉ.વસુધા: હા એમ જ વિશ્વ, પહેલા ઉત્તર અમેરિકાના દેશોમાં આ રોગ જોવા મળતો ન હતો.

હિમા: તો મેડમ, હવે ઉત્તર અમેરિકાના દેશોમાં આ રોગ જોવા મળવાનું કારણ શું હોઈ શકે?

વિશ્વ: હાલમાં પૃથ્વી પરની બધી સમસ્યાઓનું એક જ કારણ હોય છે અને તે છે ગ્લોબલ વોર્મિંગ. તો આ રોગ ફેલાવાનું કારણ પણ ગ્લોબલ વોર્મિંગ જ હશે.

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ તારો જવાબ 100% સાચો છે.

હિમા: મેડમ ચગાસ રોગ અને ઝ્લોબલ વોર્મિંગને શું સંબંધ છે?

ડૉ.વસુધા: હિમા, જ્યારે વાતાવરણનું તાપમાન 30 ડીગ્રી સેલ્સિયસ જેટલું થાય છે ત્યારે ટ્રાયટોમાઈન કીટકો જલ્દી પુખ્ત બને છે અને તેમની સંખ્યા પણ ઝડપી વધે છે. તાપમાન વધવાથી આ કીટકોને વધુ તરસ લાગે છે તેથી તેઓ વ્યક્તિઓને વારંવાર કરડે છે .

ડૉ.આકાશ: વિશ્વ અને હિમા, આજની ચર્ચા સંદર્ભે કોઈ પ્રશ્ન હોય તો જણાવો.

વિશ્વ: આકાશ સર આજની ચર્ચા એટલી સ્પષ્ટતાપૂર્વક થઈ છે કે તેમાં અમને ઉદભવતા પ્રશ્નોનું નિરાકરણ મળ્યું છે તેથી હવે કોઈ પ્રશ્ન રહેતો નથી, પણ મારો વિશેષ પ્રશ્ન એ છે કે ઝ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે ઉદભવ્યા હોય તેવા અન્ય રોગો ખરા?

ડૉ.વસુધા: ઝ્લોબલ વોર્મિંગના કારણે આ રોગો સિવાય અન્ય રોગો પણ જોવા મળે છે. તેની ચર્ચા આપણે આવતા અઠવાડિયે કરીશું.

હિમા: મેડમ, આવતા અઠવાડિયે તમે ચોક્કસ આવશો ને?

ડૉ.આકાશ: હિમા, ઝ્લોબલ વોર્મિંગ અને બદલાતા રોગો વિષય વધુ સમય માંગી લે તેવો હોવાથી મેં ડૉ.વસુધા મેડમને આવતા અઠવાડિયે આજ સમયે તમારી સાથે ચર્ચા કરવા આમંત્રણ પાઠવ્યું જ છે અને આનંદની વાત એ છે કે તે અનુકુળતા કરીને પણ આવવાના છે.

વિશ્વ: ઝ્લોબલ વોર્મિંગ અને બદલાતા રોગો વિષે સચોટ અને વાસ્તવિક બાબતો રજૂ કરવા બદલ હું અને હિમા, ડૉ.વસુધા મેડમ અને ડૉ.આકાશ સરનો આભાર માનીએ છીએ અને છુટા પડીએ તે પહેલા સૌને અમારા જય વિજ્ઞાન, જય વિજ્ઞાન, જય વિજ્ઞાન.
